

Iz Instituta

Razdoblje od posljednjeg izvještaja o radu Instituta, objavljenog u broju 3/1982. ovog časopisa, bilo je ispunjeno živom aktivnosti u znanstveno-stručnoj djelatnosti Instituta izraženoj u nizu objavljenih radova i članaka u publikacijama najrazličitije vrste.

Objavljen je Časopis za suvremenu povijest br. 3 iz 1982. i broj 1 iz 1983. godine, te zbornik radova suradnika Instituta »Povijesni prilozi« za 1982. godinu. Usprkos izrazito nepovoljnoj financijskoj situaciji nastojimo održati nesmanjenu izdavačku aktivnost i održati ove dvije edicije i u 1983. godini, jer smatramo da se naša osnovna aktivnost izražava u objavljivanju znanstvenih radova. Predavanjem 16. siječnja 1983. i radom Stanislave Koprivice-Oštrić — objavljenom u ČSP 1/1983 — obilježili smo 60-godišnjicu osnivanja Nezavisne radničke partije Jugoslavije kao radničke političke stranke utemeljene na marksističkoj revolucionarnoj teoriji.

Pojedini suradnici Instituta sudjelovali su na raznim skupovima na jugoslavenskom i međunarodnom planu. Tako smo sudjelovali na okruglom stolu i savjetovanju koje je na polovici svibnja organizirao Savez povijesnih društava Hrvatske u povodu 40-godišnjice historijskih odluka AVNOJ-a, ZAVNOH-a i ZAVNOBiH-a a na temu »Snage kontrarevolucije u toku narodnooslobodilačkog rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini«, te na temu »Sadržaji narodnooslobodilačkog rata i socijalističke revolucije za osnovno i usmjereno školstvo« (dr Ivan Jelić i dr Bosiljka Janjatović). Institut je sudjelovao i na znanstvenom skupu »Omiško područje u NOB-u« u travnju 1983, te u diskusiji o projektu »Koncentracioni logori u srednjem toku Save« koja je održana 29. VI 1983. u Slavonskom Brodu u organizaciji Centra za društvena istraživanja Slavonije i Baranje (dr M. Kolar-Dimitrijević).

Dr Cvetka Knapič-Krhen sudjelovala je na međunarodnom skupu u Trieru, 14—16. III 1983, koji je održan u povodu 100-godišnjice smrti Karla Marxa, a Lydia Sklevicky održala je referat na savjetovanju »Historikerintreffen 1983« u Berlinu 23—25. III 1983. Mr Zdenka Šimončić-Bobetko održala je na međunarodnom skupu Mogersdorf u Osijeku 6. srpnja 1983. referat »Seljaštvo i poljoprivreda u Hrvatskoj u razdoblju od 1929. do 1941. godine«. U okviru poslova Zajednice institucija za izučavanje radničkog pokreta i Saveza komunista Jugoslavije dr Zorica Stipetić sudjelovala je u radu redakcije zbornika »Jugoslavensko-sovjetski odnosi 1914—1941. godine« u Moskvi od 20. do 25. lipnja 1983.

Uz redovne ugovorene poslove u okviru jednogodišnjih i petogodišnjih planova, uz izvjesne poteškoće uslijed ograničenja rasta sredstava na teret materijalnih troškova, Institut se sve više angažira na relaciji nekih većih i dugotrajnijih

poslova. U okviru međurepubličkog projekta »Titov doprinos savremenom socijalizmu i marksizmu« Institut je nosilac dvaju potprojekata: »Titova misao revolucije« i »Tito — Bibliografije«, tj. bibliografija Josipa Broza i bibliografija knjiga, brošura i članaka o Josipu Brozu Titu. Za oba projekta formirani su u proljeće 1983. projektni savjeti čiji su članovi znanstveni radnici iz cijele Jugoslavije, te se sada radi na projektima. Nakon prihvatanja projekata pristupit će se realizaciji utvrđenih zadataka.

Dovršen je i prijedlog projekta »Povijest Saveza komunista Hrvatske«. Radna grupa u sastavu dr Dušan Bilandžić, profesor Fakulteta političkih nauka u Zagrebu, kao rukovodilac, Vlado Oštrić, dr Bosiljka Janjatović, dr Zorica Stipetić, Stanislava Koprivica-Oštrić, dr Ivan Jelić i dr Zlatko Čepo, svi iz Instituta, završila je rad na Prijedlogu Projekta historije Saveza komunista Hrvatske. Prvi nacrt Projekta bio je izrađen još prije dvije godine i o njemu su u dva navrata raspravljali Komisija za historiju Predsjedništva CK SKH, a jednom i Predsjedništvo CK SKH. O Projektu je vođena i šira diskusija, koju su organizirali Komisija za historiju Predsjedništva CK SKH i Centar za idejno-teorijski rad CK SKH. Prilikom izrade toga prijedloga Projekta usvojene su brojne primjedbe iznesene u raspravama, ali sve dileme nisu razriješene. Tako prijedlog projekta predviđa dvije varijante: jednotomnu povijest u kojoj bi se na oko 800 stranica obradilo razdoblje od početaka radničkog pokreta do naših dana, s kronologijom važnijih događaja i osvrtom na literaturu, i dvotomnu u kojoj bi prvi dio bio do kraja drugoga svjetskog rata, a drugi nakon rata. Osnovni je razlog za tu podjelu to što za prvo razdoblje postoje brojni znanstveni radovi, dok za drugo treba tek istražiti i štampu i arhivsku građu. U prvom slučaju sinteza bi bila dovršena za dvije do tri godine. U drugom slučaju rad na drugoj knjizi trajao bi i do pet godina. Na izradi osnovnog teksta angažirali bi se uglavnom članovi radne grupe uključujući i dra Voju Rajčevića za međuratno razdoblje. Na poslijeratnom dijelu, pogotovo ako bi bio izrađen kao posebna knjiga, angažirao bi se veći broj vanjskih suradnika i nekoliko mladih suradnika Instituta koji se bave tim razdobljem. Rasprava o prijedlogu Projekta vodit će se na prvoj sjednici Komisije za historiju Predsjedništva CK SKH, na kojoj će se utvrditi način izrade i razriješiti iznesena dilema.

Neke zadatke Institut za historiju radničkog pokreta obavlja kao matični Institut Zagreba i područja sjeverozapadne Hrvatske. Predsjedništvo Gradskog komiteta SKH Zagreb povjerilo je u ožujku 1983. Institutu za historiju radničkog pokreta Hrvatske izradu projekta povijesti komunističkog pokreta u Zagrebu. Zamišljeno je da ta povijest obuhvati razdoblje od početaka organiziranja radničkog pokreta do suvremenosti, jer je već više godina isticana potreba da Zagreb, koji je imao istaknutu ulogu u jugoslavenskoj revolucionarnoj povijesti, grad iz kojeg su potjecale historijske inicijative, u kojem je djelovao Josip Broz, grad snažne radničke klase i visoko razvijenog stvaralaštva nadahnutog socijalističkom idejom — dobije znanstveno vrednovanje toga doprinosa.

Kao prvi korak pri izradi te povijesti Komisija za historiju zagrebačke organizacije SK Predsjedništva Gradskog komiteta Zagreb zajedno s radnom grupom za projekt te povijesti — čiju većinu sačinjavaju suradnici Instituta — organizirala je savjetovanje o izvorima i literaturi. Savjetovanje kojem su prisustvovali članovi Komisije, članovi radne grupe za projekt i gosti iz znanstvenih

i društveno-političkih organizacija održano je 1. srpnja 1983. u prostorijama Gradskog komiteta. Savjetovanje je otvorila predsjednik Komisije dr Zorica Stipetić a uvodne referate za pojedina razdoblja podnijeli su Vlado Oštrić, dr Bosiljka Janjatović, dr Narcisa Lengcl-Krizman, dr Zlatko Čepo, mr Biljana Kašić i Marijan Rastić. U raspravi su sudjelovali dr Slavko Komar, dr Gordana Vlačić, Marinko Gruić, dr Ivan Jelić, Stanislava Koprivica-Oštrić, Vlado Oštrić, mr Marijan Maticka, dr Mira Kolar-Dimitrijević, Igor Gobin i mr Vjekoslav Koprivnjak. Ovo kritičko raspravljanje o pretpostavkama za povijest komunističkog pokreta u Zagrebu bit će objavljeno u Časopisu za suvremenu povijest.

Među zadatke takve vrste treba ubrojiti i objavljivanje »Građe za povijest narodnooslobodilačke borbe u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941. do 1945.« u deset knjiga, od kojih su tri knjige završene (1941. i 1942. godina).

Na poziv Savjeta za izdavanje »Građe«, Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske u Zagrebu i poduzeća za izdavačku i filmsku djelatnost »Spektar« iz Zagreba, a u dogovoru s Koordinacionim odborom za njegovanje i razvijanje revolucionarnih tradicija Republičke konferencije SSRNH, održano je 22. lipnja 1983. u zgradi Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske u Zagrebu savjetovanje s predstavnicima institucija koje se bave izučavanjem historije NOB-a i socijalističke revolucije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj i s predstavnicima Odbora SUBNOR-a zajednica općina s toga područja.

Cilj savjetovanja bio je da se kritički razmotri dosadašnji rad Savjeta za izdavanje »Građe« i da se dogovori suradnja u radu na pripremi daljnjih svezaka »Građe«, kao i da se potvrdi potreba rada na »Kronologiji narodnooslobodilačkog pokreta u sjeverozapadnoj Hrvatskoj«, te znanstvenoj obradi toga područja uopće. Savjetovanje je uz uvodne napomene otvorio drug Ivan Božičević, predsjednik Savjeta za izdavanje građe. O izašjoj knjizi »Građe« i svescima pripremljenima za štampu govorio je urednik prve knjige »Građe« mr Zdravko Dizdar, a o potrebi izrade »Kronologije« i intenziviranju organiziranog istraživanja NOP-a na spomenutom području dr Mira Kolar-Dimitrijević. Sudionici savjetovanja podržali su daljnji rad na »Građi« i rad na »Kronologiji«, jer se za takvom vrstom literature osjeća velika potreba.

Napominjemo da je također u izradi monografija zagrebačke općine Peščenica, te da se nalaze u štampi zbornici drugi i treći svezak zbornika sjećanja »Zagreb 1941—1945« kojega su izdavači Gradska konferencija SSRNH, Zagreb, Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske i Školska knjiga.

M. K.-D. — Z. Č.

Ispravak. U prošlom broju ovog časopisa (1/1983) potkrala se greška u imenu autora članka Agrarna politika i problemi kolektivizacije... na omotnoj stranici, u Sadržaju i u naslovu teksta. Umjesto Stanko Juriša treba Slavko Juriša. Ispričavamo se autoru, a čitaocima molimo da to uvažavaju.